

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ПІДТРИМКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ: ПРОЦЕСИ БІЗНЕС-ІНКУБАЦІЇ В РЕГІОНАХ

Фінагіна О. В. д. е. н., проф.,
завідувач кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет
finaginaov@gmail.com

Бітюк І. М. ст. викладач
кафедра менеджменту та бізнес-адміністрування,
Черкаський державний технологічний університет
inna.holomeniuk@gmail.com

Нова для України форма підтримки малого підприємництва – бізнес-інкубатори є базовим елементом інноваційної інфраструктури, головною метою яких є розвиток і підтримка малого підприємництва, створення умов для успішного розвитку компаній, що знаходяться на початковому етапі своєї діяльності, які пройшовши через програми інкубування, змогли здобути комерційну й організаційну самостійність та життєздатність на ринку. Одночасно, бізнес-інкубатори є інструментом структурної, соціально-економічної та інноваційної політики регіону, у рамках якої досягається узгодження інтересів малого бізнесу, дослідницьких і навчальних інститутів, органів регіонального управління.

Накопичені сучасні знання з теорії підтримки та інфраструктурного забезпечення розвитку підприємництва можливо систематизувати за групами в форматі пріоритетності інноваційного вектору розвитку та орієнтування суспільного прогресу на майбутню інформаційну модель економіки. Такі знання вивчають та адаптують до умов національних та регіональних економік [1,2,3,4]. Для формування сприятливого інвестиційного клімату, розширеного відтворення бізнесу, системного залучення інновацій та просування національного продукту на світові ринки, кожна держава створює групи переваг, які включають: механізми та інструменти державної, регіональної, галузевої політики, щодо системної підтримки бізнесу; стратегічні плани та проекти залучення – інвестицій, інновацій; ефективну інфраструктурну підтримку (інноваційну, інвестиційну); мотиваційні інструменти стимулювання бізнесу (пільги, наукове та інформаційно-аналітичне обслуговування); організаційні заходи підтримки на місцях; механізми комерціалізації та інтелектуалізації інноваційних ідей та проектів.

Питання та особливості включення (вкраплення) напрямів, процесів, заходів регулювання бізнес-інкубування в загальну національну політику підтримки МСБ передбачає розробку наукового підходу, як позиції методології та практики прийняття рішень на рівні державного та регіонального менеджменту. Саме від обраних наукових підходів до розробки та впровадження заходів залежить успіх в соціально-економічному розвитку регіонів. І навпаки, невизначеність та ігнорування процесів бізнес-інкубації може мати негативні наслідки з позиції невирішеності великої кількості питань. Вирішення проблем розвитку МСБ, цільова підтримка у вигляді інкубування бізнесу – діяльність регіонального менеджменту.

Саме залучення прогресивних, відповідних до економічних та соціальних інтересів регіонів підходів та методів актуалізує подальшу модель бізнес-інкубації в різних регіонах України.

Рекомендуємо групи наукових підходів до розробки та реалізації заходів з питань бізнес-інкубації які постають актуальними, мають своє поле дії, залежать від чітко визначених умов розвитку регіонального бізнесу, орієнтовані на специфіку регіонального ділового середовища, проблематики розвитку самого МСБ.

1 підхід. Відтворювальний. Регіональні господарські комплекси, сфера МСБ складаються з єдності фаз відтворювального процесу «виробництва-обміну-розподілу та перерозподілу-потреблення» продуктів та послуг. Наявність фаз відтворювального циклу окремих видів діяльності, галузей дозволяють розглядати цілісність та системність бізнесу. Особливої уваги потребують заходи з формування умов самовідтворення повних циклів, розширеного відтворення виробництва та послуг у відповідності не лише до попиту регіональних та національних ринків, а ще й з урахуванням світових ринків.

Саме наголошення на інкубації відсутніх або неповних циклів регіональних послуг, продуктів що виробляються можуть послужити пріоритетом в заходах підтримки.

Приклад. Цільові програми підтримки та інкубації підприємств з переробки аграрної продукції. Мета – скорочення експорту продуктів харчування з глибокою переробкою сировини, виробництво національних харчових продуктів відповідних до найкращих аналогів світових брендів.

2 підхід. Інфраструктурний. Розвиток інфраструктури підприємництва орієнтований на формування цільових (стимулюючих, інноваційних) умов успішної підприємницької діяльності. Інкубація спрямована на організацію та підтримку підприємств інфраструктури – інформаційної, консалтингової, виробничої, транспортної, інжинірингової, логістичної, ринкової, соціокультурного обслуговування та змішаних форм (транспортно-виробничих, інжинірингового консалтингу та ін.). Відповідно в кожному з регіонів є попит на свої, специфічні підприємства інфраструктурного обслуговування.

Наголос на інкубації інфраструктурного забезпечення може служити пріоритетом в заходах підтримки.

Приклад. Цільові програми підтримки та інкубації підприємств інфраструктурного забезпечення АПК в регіонах – елеваторів, зерносховищ, сервісних центрів з обслуговування сільськогосподарської техніки. Мета – збереження врожаю, продаж в умовах максимального попиту та сприятливих цін.

3 підхід. Проблемний. Доволі поширений в українському регіональному менеджменту управлінський підхід формування політики, побудови заходів на вирішення конфліктів та усунення проблемних явищ. Характерними рисами формування політики вирішення проблем регіонального розвитку підприємництва постають – комплексність дій та заходів, системність управлінського впливу, синергетичність залучення цільових механізмів та інструментів.

В межах проблемної постановки мети політики інкубування виникають потреби вирішення – дисфункціональних станів; диспропорцій розвитку; наявності бар'єрів росту; внутрішніх конфліктів (наприклад відносини «малий – середній-великий бізнес») та інші прояви, які потребують свого визначення, обговорення, оцінки.

Вирішення проблем підприємництва в регіоні за рахунок інкубації може бути пов'язаним з групами конфліктів – регіонального, галузевого, національного та глобального характеру.

В межах цього підходу особливої уваги заслуговує саме об'єктивність ідентифікації та оцінки проблеми, визнання її актуальності та часових меж прийняття рішень. Правильне формулювання проблеми, її територіальна локалізація, особливості та врахування інтересів в вирішенні конфлікту потребують залучення значних управлінських ресурсів у вигляді – інформаційного забезпечення, експертиз, проведення аналітико-діагностичних досліджень, моніторингів.

Цільове спрямування на інкубації в напрямі вирішення проблем регіонального розвитку є актуальним підходом, може служити пріоритетом, стратегічним та тактичним вектором в заходах підтримки. Але тут особливого значення набуває напрацювання та залучення методичного інструментарію дослідження проблем підприємництва, його новітніх форматів розвитку, перспектив, залучення ресурсного потенціалу.

Інфраструктурне забезпечення процесів активації підприємництва, інноваційних та інвестиційних проєктів, стимулювання та підтримка нововведень є пріоритетним економічним інтересом регіонів, формує платформу залучення – знань з питань підтримки бізнесу, новітніх форм державної та регіональної політики, стратегування інноваційних проєктів. Економічні інтереси регіонів та держави полягають у збалансованому, гармонійному розвитку бізнесу, інноваційній векторності інвестицій, системних змінах в управлінських технологіях регулювання бізнес-діяльності. Такі процеси потребують комплексного регулювання як на рівні регіонів, так і в форматах державної політики.

Список використаних джерел:

1. Бітюк І. М. Зарубіжний і вітчизняний досвід управління діяльністю бізнес-інкубаторів. *The scientific heritage*. Budapest, Hungary, 2017. № 10 (10). С. 16–23.
2. Бойченко Е. Б. Процеси бізнес-інкубування як інструментарій розвитку об'єднаних територіальних громад. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля*. 2018. №4(245). С. 18-23.
3. Якушева О. В., Білозубенко В. С. Забезпечення підтримки та бізнес-інкубування малого та середнього бізнесу в регіонах України в умовах трансформаційних перетворень. *Трансформаційні перетворення регіональної економіки: [монографія]* / за заг. ред. Назаренка С. А. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. С. 202–214.
4. The National Business Incubation Association (NBIA): official site. URL: <http://www.nbia.org/>